

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“กิเลสกาโม --- กิเลสที่ใคร่,กิเลสกาโม,กิเลสคือความติดข้อง”

กิเลสกาโม อ่านแบบภาษาบาลีว่า **กิ - เล - สะ - กา - มะ** มากจากคำว่า **กิเลส** (เครื่องเศร้าหมองของจิต) กับคำว่า **กาโม** (ความใคร่, สภาวะที่ใคร่, สภาวะที่ติดข้องยินดีพอใจ) รวมกันเป็น **กิเลสกาโม** หมายถึง กิเลสซึ่งเป็นสภาวะที่ติดข้อง ใคร่ ยินดีพอใจ ได้แก่ โลภะ นั่นเอง ซึ่งเป็นสภาพธรรมที่เป็นกิเลสอย่างหนึ่ง เป็นอกุศลธรรมที่ติดข้องยินดีพอใจในสิ่งที่เป็นที่ติดข้องยินดีพอใจ เว้นเพียงโลกุตตรธรรม ๙ (มรรคจิต ๔ ผลจิต ๔ และ พระนิพพาน) เท่านั้น ที่โลภะติดข้องไม่ได้

ข้อความในปรมัตถโชติกา อรรถกถาขุททกนิกาย สุตตนิบาต ชัคควิสาณสูตร แสดงถึงกาโม ๒ อย่าง ไว้ดังนี้ว่า “บทว่า **กาโม** ได้แก่ กาโม ๒ อย่าง คือ วัตถุกาโม ๑ กิเลสกาโม ๑. ในกาโม ๒ อย่างนั้น ธรรมทั้งหลาย มีรูปเป็นที่รักของใจ เป็นต้น ชื่อว่า วัตถุกาโม ธรรมทั้งหลาย อันเป็นประเภทแห่งราคะ (ความยินดีพอใจ) แม้ทั้งหมด เรียกว่า กิเลสกาโม”.

ปกติในชีวิตประจำวันของบุคคลผู้ที่ยังมีกิเลสอยู่นั้นอกุศลย่อมเกิดมากกว่ากุศล จะรู้หรือไม่ก็ตาม ความจริงก็เป็นอย่างนี้ แต่ส่วนใหญ่มักจะไม่ว่ามีอกุศลเกิดมากกว่า อาจจะสำคัญผิดด้วยเข้าใจว่ามีกุศลมาก, อกุศลเกิดขึ้นตามเหตุตามปัจจัย เป็นอย่างนี้มาแล้วนับชาติไม่ถ้วนในสังสารวัฏฏ์ โดยเฉพาะ โลภะ ซึ่งมีชื่อเรียกมากมาย เช่น **นันทิ (ความเพติดเพลิด)** **ราคะ (ความกำหนัด)** **อิจฉา (ความปรารถนา ความอยาก)** **อภิขณา (ความเพ่งเล็งอยากได้)** **วานะ (เครื่องร้อยรัด)** **รุจิ (ความยินดี)** **อาลัยะ (ความอาลัย)** เป็นต้น แต่หมายถึงสภาพธรรมอย่างเดียวกัน เป็นสภาวะที่ติดข้องยินดีพอใจในรูป เสียง กลิ่น รส และ สิ่งที่กระทบสัมผัสกาย เป็นต้น รวมถึงความติดข้องยินดีพอใจในนามธรรมและรูปธรรมที่เคยยึดถือว่าเป็นสัตว์ เป็นบุคคล เป็นตัวตนด้วย โลภะย่อมสะสมมากขึ้น ทุกครั้งที่โลภมูลจิต (จิตที่มีโลภะเป็นมูล) เกิดขึ้น เมื่อมีเหตุมีปัจจัย โลภะก็เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ และถ้าสะสมมากขึ้นมีกำลังมากขึ้น ย่อมจะเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้กระทำอกุศลกรรมประการต่างๆ เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อนได้ ฆ่าสัตว์ก็ได้ ลักทรัพย์ก็ได้ ประพฤติผิดในกามก็ได้ เป็นต้น ในขณะที่กระทำอกุศลกรรมนั้น ตนเองย่อมเดือดร้อน เพราะขณะนั้นได้สะสมอกุศล สะสมกิเลสอันเป็นเครื่องแผดเผาจิตใจให้เร่าร้อน สร้างเหตุที่ไม่ดีให้กับตนเอง และเมื่ออกุศลกรรมที่ได้กระทำไปแล้วถึงคราวให้ผล ก็ทำให้ตนเองประสบกับความทุกข์ความเดือดร้อน ได้รับสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาไม่น่าใคร่ไม่น่าพอใจ สามารถนำเกิดในอบายภูมิได้ อันเป็นผลของอกุศลกรรมที่ตนได้กระทำแล้วนั่นเอง เพราะเหตุว่า อกุศลกรรม ให้ผลเป็นทุกข์เท่านั้น จะให้ผลเป็นสุขไม่ได้เลย

ถ้ามีกิเลสถาม กล่าวคือมีโลภะ ถูกโลภะครอบงำแล้ว จะให้ทำอะไรๆ ก็ทำได้ ซึ่งเป็นอกุศลของตนเอง โลภะที่มีอยู่ในใจ เป็นเหมือนกับผู้อยู่คอยสั่งให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ ครอบงำให้แสวงหา ให้ทำสิ่งต่างๆ ผู้นั้นก็เป็นไปตามอำนาจของกิเลสถามหรือโลภะโดยตลอด มีโลภะซึ่งเป็นเพื่อนที่ไม่ได้อยู่ด้วยอยู่ตลอดเวลา สำหรับบุคคลผู้มีโลภะมากๆ ติดข้องมากๆ ย่อมไม่รู้จักคำว่าพอ ไม่มีวันเต็มเลยสำหรับโลภะ ย่อมต้องการอยู่ตลอด ส่วนบุคคลผู้ได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ถึงแม้ว่าตนเองจะยังมีโลภะอยู่ก็ตาม เมื่อฟังบ่อยๆ เนื้อๆ ย่อมจะมีความรู้ความเข้าใจถึงโทษภัยของโลภะ สามารถค่อยๆ อบรมเจริญปัญญา รู้ลักษณะของสภาพธรรมตามความเป็นจริงได้ สามารถรู้ลักษณะของโลภะว่าเป็นเพียงสภาพธรรมที่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน และปัญญานี้เองเป็นธรรมที่จะขัดเกลาละคลายโลภะ จนสามารถดับโลภะได้อย่างเด็ดขาด เพราะที่ได้มีปัญญา ที่นั้นจะไม่มีโลภะ

เรื่องของโลภะ เป็นเรื่องที่ละเอียดมาก บางคนทางกายทางวาจาอาจจะไม่มีอาการของความละโมภ ความอยาก ความต้องการ ความหวังให้ปรากฏ แต่ทางใจมี แม้แต่ความคิดที่เกิดขึ้น ก็เกิดขึ้นเพราะมีความต้องการเป็นปัจจัย เพราะฉะนั้นบางคนอาจจะมีการกระทำทางกายหรือทางคำพูด วาจาอาจน่าเลื่อมใส แต่ว่าใจจริงของบุคคลนั้น ใครจะรู้ว่ามีความหวัง มีโลภะ มีความละโมภ โลภมาก มีความปรารถนามีความต้องการอะไรหรือเปล่า? แต่บุคคลผู้ที่อบรมเจริญปัญญา ต้องเห็นโทษของอกุศลอย่างละเอียด แล้วก็ควรที่จะขัดเกลา เพราะถ้ายังเป็นผู้ที่ไม่อึดในโลภะ หรือกิเลสถาม ก็ไม่มีวันที่จะหมดโลภะได้ แต่ถ้าเป็นผู้ที่ไม่อึดในกุศลธรรม ไม่อึดในการอบรมเจริญปัญญา เพื่อที่จะขัดเกลากิเลสจริง ๆ วันหนึ่งก็สามารถที่จะถึงการดับกิเลสได้ในที่สุด

ข้อสำคัญต้องเห็นกิเลสถามตรงตามความเป็นจริงว่า เป็นสภาพธรรมที่ควรที่จะขัดเกลาละคลายให้เบาบาง จนกระทั่งสามารถจะดับได้เป็นสมุจเฉท (ถอนขึ้นได้เด็ดขาด) แต่การที่จะละคลายขัดเกลากิเลสถามให้เบาบางเป็นสิ่งที่ละเอียด แล้วก็ยากมาก ซึ่งจะต้องมีความเข้าใจถูกเห็นถูกจริงๆ เพราะลักษณะของโลภะนั้นเป็นอกุศล หัก เตือดร้อน ดิ้นรน กระสับกระส่าย ไม่สงบ ไม่ว่าโลภะจะเกิดขึ้นในขณะใด ก็ทำให้จิตกระสับกระส่ายหวั่นไหวเตือดร้อนตามกำลังของโลภะ แสวงหาในสิ่งที่ต้องการ แสวงหามาเพื่อทุกข์ แสวงหามาเพื่อความเตือดร้อน แสวงหามาเพื่อความลำบาก แสวงหามาเพื่อความไม่สงบ นี่คือการเป็นจริงของโลภะ ซึ่งเป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น

เป็นที่น่าพิจารณาว่า โลภะ ความติดข้องยินดีพอใจ ซึ่งเป็นกิเลสถาม เกิดขึ้นเป็นไปในชีวิตประจำวันนั้น ไม่ใช่สิ่งที่น่าอัศจรรย์ แต่สิ่งที่น่าอัศจรรย์คือ มีกิเลสถาม มีความติดข้องต้องการ แต่สะสมศรัทธามาที่เห็นประโยชน์ของพระธรรม มีการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญา ขัดเกลากิเลสของตนเอง จนกระทั่งสามารถดับความติดข้องยินดีพอใจได้ นี่คือน่าอัศจรรย์ กว่าที่จะถึงความน่าอัศจรรย์ดังกล่าวนี้ได้ ก็ต้องได้ฟังได้ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เพราะพระธรรมทั้งหมดที่พระองค์ทรงแสดง เป็นไปเพื่อละกิเลสถาม

กล่าวคือ เพื่อละความติดข้องยินดีพอใจจนหมดสิ้น ไม่ต้องมีการเกิดอีกในภพใหม่ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ์อีก ถึงความเป็นผู้สิ้นทุกข์โดยประการทั้งปวง หนทางนี้คือหนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญา เป็นไปเพื่อละกิเลสทั้งหลายทั้งปวงอย่างแท้จริง และเป็นหนทางที่จะต้องอาศัยกาลเวลาที่ยาวนานในการค่อย ๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กทีละน้อย ซึ่งจะขาดการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวันไม่ได้เลย.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร . ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖